

Posouzení bakalářské práce sl. Stanislavy Halaškové, Milodary a osobní výbava zemřelých v raně středověkých hrobech a vyznívání zvyku vybavovat zesnulé těmito předměty, Praha 2012, 90 str., 8 tab., 20 grafů, 27 map.

Posuzovaná práce se zabývá velmi zajímavým tématem a to výbavou zesnulých v raně středověkých plochých kostrových hrobech a postupným vyzníváním tohoto zvyku v průběhu středověku. Jedná se o téma, se kterým se archeologické bádání střetává na značné části Evropy (především v oblastech nezasažených v minulosti vlivem antického světa). Složitost sledované otázky dobře v odborné literatuře dokumentuje terminologická rozkolísanost v označování památek, které se v hrobech objevují (předměty rituální či nerituální, určení co je a co není milodar, co lze spojovat s posmrtným přechodovým rituálem a co nikoliv apod.).

Autorka ke svým rozborům a úvahám vybrala celkem 10 vesnických pohřebišť z různých oblastí Čech a Moravy; při výběru těchto lokalit hrála významnou úlohu jejich dostupnost pro tyto rozборы (tj. zda jsou publikovány). Stranou zůstala pohřebiště kostelní, ačkoliv pro řešení některých otázek by bylo jejich svědectví rozhodující (např. při řešení často předpokládaného zásahu křesťanství proti zvyku klást do hrobů různé předměty – tato pohřebiště to totiž nepotvrzují).

Všech deset pohřebišť autorka charakterizuje a analyzuje podle jednotného schématu. Nejdříve uvádí základní informaci o pohřebišti, dále zmiňuje jeho velikost, počet hrobů s nalezenými památkami, druhy a počet nalezených předmětů a jejich základní charakteristiku. Zatímco graf zachycující počet hrobů s jednotlivými druhy památek nalezených v hrobech podává zajímavou informaci o frekvenci těchto předmětů, je další graf registrující početné zastoupení hrobové výbavy na pohřebišti zkreslující (např. vyšším počtem esovitých záušnic či korálků v jednotlivých hrobech).

V kapitole „Hrobová výbava“ jsou potom stručně charakterizovány jednotlivé předměty nalézané v hrobech na sledovaných pohřebišťích (jedná se celkem o 9 předmětů). Autorka sleduje jejich předpokládaný význam v pohřebním ritu a především jejich chronologii. Určité specifikum v hrobových nálezích představují mince, které se do těchto nálezových souvislostí dostávají v souvislosti s monetarizací života tehdejší společnosti (především různých dávek aj.). Nejmladší doklady kladení mincí do hrobů zjišťuje autorka na pohřebišti v Radomyšli, avšak v církevním prostředí trvá tento zvyk až do raného novověku.

Závěr posuzované práce je celkem stručný. Autorka konstatuje, že v 10. až 12. století se odehrávaly hluboké změny „v duchovní sféře obyvatel českého a moravského území“. Autorka má na mysli christianizaci naší společnosti, o níž však správně dodává, že se jednalo o proces dlouhodobý charakterizovaný tzv. dvojvěřím. Stížnosti kněží na malé křesťanské uvědomění venkovského lidu např. ve středních Čechách, pronášené na kněžských synodách v době Arnošta z Pardubic ukazují, že tato proměna neproběhla do důsledku ještě ani ve 14. století. Na změně zvyku klást do hrobů různé předměty měly svůj podíl i jiné faktory.

Upozorňuji na zajímavý fakt, autorkou sice vzpomenutý avšak dále nezhodnocený, že se na pohřebišti v Brandýsku objevují hroby s památkami v části hřbitova uspořádaného skupinově, kdežto v místech pohřbívání do řad hrobová výbava ustupuje. Kladu otázku, co mohlo být příčinou této radikální změny v uspořádání hřbitova? A mám ještě jednu otázku. Jak vysvětlit chudost výbavy v našich mohylách?

Předložená práce splňuje požadavky kladené na práce bakalářské. Autorka prokázala dobrou znalost příslušné odborné literatury i schopnost práce s archeologickým materiálem. Po formální stránce je práce na velmi dobré úrovni.

Práci **doporučuji** k dalšímu řízení.

Praha, 31. ledna 2012

Prof. PhDr. Jiří Sláma, CSc.

vedoucí práce